

การพัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านป่าแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

The Development of an Internal Supervision Model with the participation Promoting Active Learning of
teachers Banpadaeng School Under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3

ลิตธิพงศ์ อุดมทรัพย์¹

Sittipong Udomsub¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง 2) พัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง 3) ทดลองใช้และปรับปรุงแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง และ 4) ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง การวิจัยมี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้และปรับปรุงแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง และ ระยะที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) แบบประเมินรูปแบบ 3) แบบทดสอบความรู้ 4) แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) แบบประเมินเจตคติ 6) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ \bar{X} , S.D. และ t – test

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการนิเทศภายใน 2) ด้านการมีส่วนร่วม และ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ผลการพัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า ครูมีคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ 14.57 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 25.21 และค่า t – test เท่ากับ 21.35 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าแดง

¹Director of Banpadaeng School

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: Email: peak.sitti@gmail.com

รับเมื่อ 30 มกราคม 2566 แก้ไข 13 มีนาคม 2566 ตอรับ 16 มีนาคม 2566

4. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า ครูมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

The aims of this research were: 1) study the basic information for the development of a participatory internal supervision model to promote the proactive learning management of Banpadaeng School teachers. 2) to development of an Internal supervision model with the participation promoting active learning of teachers Banpadaeng School. 3) experiment development of an Internal supervision model with the participation promoting active learning of teachers Banpadaeng School. 4) assessing development of an Internal supervision model with the participation promoting active learning of teachers Banpadaeng School. It was carried out in 4 phases: phases 1 1) study the basic information for the development of a participatory internal supervision model to promote the proactive learning management of Banpadaeng School teachers. phases 2 to development of an Internal supervision model with the participation promoting active learning of teachers Banpadaeng School, phases 3 experiment development of an Internal supervision model with the participation promoting active learning of teachers Banpadaeng School. and phases 4 assessment of teacher satisfaction with participative internal supervision model to promote the proactive learning management of Banpadaeng School teachers. The statistics used is \bar{X} , S.D. and t – test

The results of the study were as follows:

1. The results of the study of basic information for the development of a participative internal supervision model to promote proactive learning management of teachers found that there were 3 components:

1) internal supervision 2) participation aspect and 3) in the field of proactive learning management

2. The results of the development of a model of participatory internal supervision In order to promote teachers proactive learning management it was found that there were 5 components as follows: 1) principle 2) objective 3) content 4) process and 5) measurement and evaluation participatory internal supervision to promote the proactive learning management of teachers the overall suitability was at the highest level.

3. The results of the experimental model of participatory internal supervision. In order to promote the teachers' proactive learning management, it was found that the average score before receiving the internal supervision with participation was 14.57 and the mean score after school was 25.21 and the t-test value was 21.35 with t-test .05

4. The results of the assessment of satisfaction with the participative form of internal supervision to promote the proactive learning management of teachers, it was found that the overall satisfaction of teachers was at the highest level.

Keywords: Development of an Internal Supervision Model, participation Promoting Active Learning

ภูมิหลัง

การนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการรวมพลังครูและการพัฒนาครู ให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และร่วมมือกันวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 85) มุ่งพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้ ความสามารถในการพัฒนางานปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการเรียนการสอนโดยปรับปรุงเทคนิควิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ “มีสมรรถนะและความเชี่ยวชาญในการทำงานที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่เน้นทักษะมากกว่าความรู้” (กฤษณพงศ์ กีรติกร, 2557, หน้า 96) มุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจัง พัฒนาตนเองให้มีความรู้จริงในเรื่องที่สอน เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพครูต่อเนื่องถึงคุณภาพของผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน นอกจากนี้ยังพบว่าคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันของไทยอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจ โดยเฉพาะเรื่องความรู้พื้นฐานตามหลักสูตร การคิดวิเคราะห์ และนิสัยใฝ่เรียนรู้อของผู้เรียน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการบริหารและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2) โดยเฉพาะครูผู้สอนไม่สามารถสร้างการเรียนรู้ให้ครบถ้วนได้ เพราะวิธีสอนยังไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่แท้จริง ครูต้องสามารถช่วยนักเรียนให้รู้จักแสวงหาความรู้และไปความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เพื่อประโยชน์ของตัวเองและสังคม ครูจึงต้องปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน ดูแลผู้เรียนเป็นรายคน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเต็มศักยภาพ และการที่ช่วยให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนได้ดี คือ การส่งเสริมให้ครูมีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 292) อีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ครูผู้สอน ไม่ได้ตระหนักถึงสมรรถนะของครูผู้สอน และกิจกรรมภายในสถานศึกษาเท่าที่ควร จึงส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และปรากฏให้เห็นจากผลการประเมินทั้งการประเมินภายนอก การประเมินภายในสถานศึกษา และ/หรือการทดสอบระดับชาติ การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องยึดทฤษฎีหลักการทางวิชาการเป็นสำคัญ ซึ่งจากการศึกษา พบว่าจะต้องมีการปฏิรูปการเรียนการสอนแบบ Problem – Base Learning (PBL) แล้วสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ที่เรียกว่า Professional Learning Community (PLC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2559, หน้า 14) และกรณีนี้เป็นกระบวนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเชื่อว่าจะช่วยทำให้ครูมีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าในงานที่รับผิดชอบ (Moore, 1991, p. 26) สอดคล้องกับ วัชรวิภา เล่าเรียนดี (2553, หน้า 1) กล่าวไว้ว่าการนิเทศการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอน กระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนและส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยวิธีการหลากหลายวิธี และวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเหลือครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเอง พัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

โรงเรียนบ้านป่าแดง เปิดสอนเปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย (อนุบาล) ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการทดสอบ (NT) ปีการศึกษา 2563 ด้านภาษา (ภาษาไทย) คะแนนเฉลี่ย 47.73 ด้านคำนวณ (คณิตศาสตร์) คะแนนเฉลี่ย 44.26 ด้านเหตุผล คะแนนเฉลี่ย 37.73 ผลการทดสอบ (O – NET) ปีการศึกษา 2563 ภาษาไทย คะแนนเฉลี่ย 32.30 คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 24.80 วิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 26.86 ภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ย 27.10 ผลการทดสอบ (O – NET) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 ภาษาไทย คะแนนเฉลี่ย 47.00 คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 17.20 วิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 26.36 ภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ย 29.00 อยู่ระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศหลายกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ซึ่งผลจากการจัดการศึกษาฯ ยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร สถานศึกษาขาดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิด

โอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ลงมือกระทำ (Active learning) มากกว่าการที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว (Passive learning) (Sweeller, 2006, p. 125) ผู้เรียนสามารถรวมกิจกรรมการแสวงหาความรู้ที่ผู้สอนกำหนด อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์ที่สอนได้ถูกต้องและลึกซึ้งซึ่งเกิดความคงทนถาวรผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้เป็นอย่างดีเกิดความสนุกสนานจากกิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียนการสอนและสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้ให้เกิดประโยชน์ เป็นผลสืบเนื่องมาจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การเรียนการสอนเชิงรุกสามารถสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีการสร้างกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมี กิจกรรมสอดแทรกให้ผู้เรียนทำไปพร้อม ๆ กับการฟังบรรยาย มีกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมออนไลน์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงจัดได้ว่าการเรียนการสอนเชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2558, หน้า 16) ที่กล่าวว่า การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดหรือเน้นคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะใช้กิจกรรม อะไรให้ผู้เรียนคิด ในการจัดการเรียนการสอนต้องมีการวางแผนและเตรียมการใช้กิจกรรมต่าง ๆ โดยจัดให้ผู้เรียนคิดบ่อย ๆ ส่วน สินธวะวาท คามดิษฐ์ (2559, หน้า 60 - 68) ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมว่า สิ่งที่ครูผู้สอนสามารถควรดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ครูควร แสวงหารูปแบบ และวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาจศึกษาจากคู่มือผลงานวิจัยหรือจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนคนอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์ รวมถึงแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการสอนคิดที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว ซึ่งปัจจุบันนี้เข้าถึงได้ง่ายโดยการใช้สื่อออนไลน์ นอกจากนี้พิณสุตา สิริธรงค์ศรี (2559, หน้า 17)

การนิเทศจะบรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพได้นั้นต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมเต็มใจในการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ เป็นการสร้างสรรค์ส่งเสริมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อ แก้ปัญหา บุคลากร ทรัพยากรและความพยายามเข้าด้วยกัน เพื่อจะดูผลการพัฒนาว่าได้ผลดีกว่าเดิมเพียงใด มีความเจริญก้าวหน้าทันกับความเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับยืดหยุ่นได้เหมาะสมกับสถานการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 1 - 5)

จากหลักการแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำกับ ติดตามผลการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นการพัฒนาในรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่คุณวิจัยจะสามารถส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ที่ส่งผลถึงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง มีองค์ประกอบและกระบวนการอย่างไร
3. ผลของการใช้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดงเป็นอย่างไร

4. ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง อยู่ระดับใด และเป็นอย่างไร

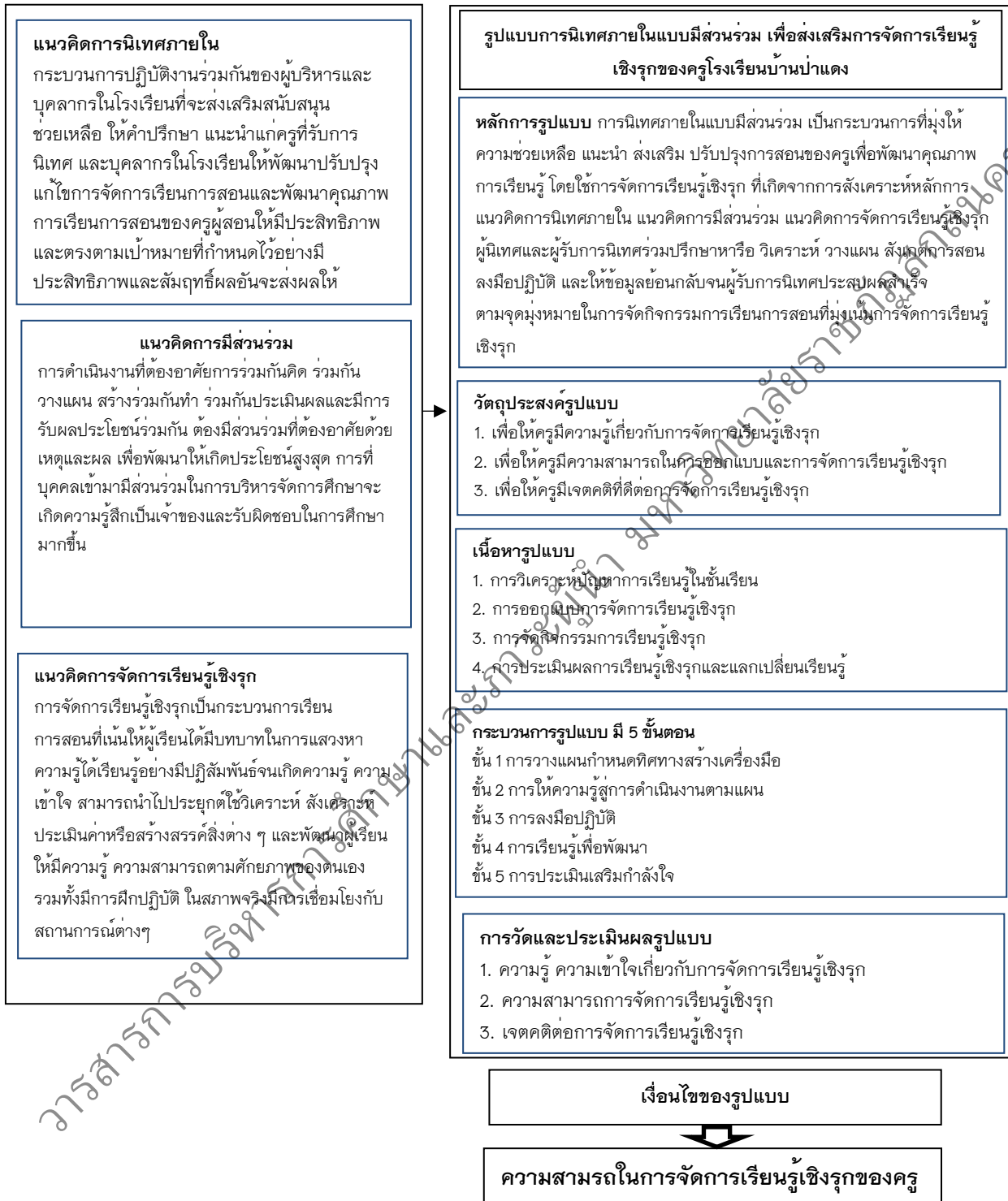
ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง
3. เพื่อทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดรูปแบบและการพัฒนารูปแบบแนวคิดการนิเทศภายในแนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้การวิจัยเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นและแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การร่างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินเพื่อตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้และปรับปรุงรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ขั้นตอนที่ 2 การปรับปรุงรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู หลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้ว

การวิจัยระยะที่ 4 การประเมินความพึงพอใจครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง	2. แบบประเมินรูปแบบ
3. แบบทดสอบความรู้	4. แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
5. แบบประเมินเจตคติ	6. แบบประเมินความพึงพอใจ

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน
2. แบบประเมินรูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน
3. แบบทดสอบความรู้ ใช้ทดสอบความรู้กับครู จำนวน 23 คน
4. แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้ประเมินครูผู้สอน จำนวน 23 คน
5. แบบประเมินเจตคติ ใช้ประเมินครูผู้สอน จำนวน 23 คน
6. แบบประเมินความพึงพอใจ ใช้ประเมินครูผู้สอน จำนวน 23 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สรุปลงเป็นประเด็นตามข้อคำถามการสัมภาษณ์ในประเด็นการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
2. แบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลใช้ \bar{X} และ S.D.
3. แบบทดสอบความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลใช้ t – test
4. แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วิเคราะห์ข้อมูลใช้ \bar{X} และ S.D.
5. แบบประเมินเจตคติ วิเคราะห์ข้อมูลใช้ \bar{X} และ S.D.
6. แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลใช้ \bar{X} และ S.D.

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน พบว่า มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการนิเทศภายใน 2) ด้านการมีส่วนร่วม และ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่ามีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล พบว่ารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบรูปแบบการนิเทศ รวมทั้งการพิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการนิเทศให้มีความถูกต้อง เหมาะสมตามกรอบแนวคิดการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้อารมณ์เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง ดังที่ Joyce และ Weil (1992, pp. 63 – 92) กล่าวว่า รูปแบบคือตัวแทนของกรอบความสัมพันธ์ของตัวแปรให้เห็นรูปธรรมหรือหมายถึงแผนการทำงาน ซึ่งใช้ในการอธิบายกระบวนการสำคัญในเชิงปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ทิศนา แชมมณี (2556, หน้า 141) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบเป็นรูปธรรมทางความคิดที่เป็นนามธรรม มีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิดที่แสดงองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษาหรือสิ่งที่บุคคลใช้ในการหาคำตอบ ความรู้ และความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับ Keeves (1988, p. 560) กล่าวว่า รูปแบบการนิเทศที่ดีนำไปสู่การทำทนายผล ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถพยากรณ์และอธิบายปรากฏการณ์ได้ และนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่ในเรื่องที่ศึกษามา นอกจากนี้ ภรณ์ทิรา สุปการ (2557, หน้า 264 – 268) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล รูปแบบมีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีของการวิจัย

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่าครูมีคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ 14.57 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 25.21 และค่า t – test เท่ากับ 21.35 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า ครูมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน พบว่า มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการนิเทศภายใน 2) ด้านการมีส่วนร่วม และ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในใช้เป็นองค์ประกอบในการพัฒนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันทนา สมภักดี (2563, หน้า 195 – 197) ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ สภาพที่พึงประสงค์ในนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.70) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิवास โภธิตาทอง (2563, หน้า 116 – 117) ที่ได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและสาระสำคัญ 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พวงอ้อย ไชยดี (2564, หน้า 218 – 219) ที่ได้พัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching) สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า ครูมีคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ 14.57 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 25.21 และค่า t-test เท่ากับ 21.35 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันทนา สมภักดี (2563, หน้า 195 – 197) ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) ผลการเรียนรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้ร่วมพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน ซึ่งมีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา

4. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านป่าแดง พบว่า ครูมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันทนา สมภักดี (2563, หน้า 195 – 197) ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโรงเรียนในเขต

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้รับการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรเผยแพร่รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พร้อมกับคู่มือการนำรูปแบบไปใช้และเอกสารประกอบรูปแบบเพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.2 ในการดำเนินการคู่มือการใช้ข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ จะต้องเป็นไปตามข้อตกลงจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาครู ซึ่งจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและจริงจังเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.2 ควรพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อให้ครูได้ร่วมกันพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและเกิดผลดีกับนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงศ์ กีรติกร. (2557). *อุดมศึกษาไทย เวทีไทยเวทีโลก*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2559). การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ. เข้าถึงได้จาก https://www.kroobannok.com/news_file/p61238851032.pdf.
- พวงอ้อย ไชยดี. (2564). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching) สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิณสุดา สิริธังศรี. (2559). *ความรู้ ความคิด ทักษะ และคุณธรรมของครู. ในความเป็นครูและพัฒนาครูมืออาชีพ (ความรู้ ความถนัด ทักษะคุณของครู)*. กรุงเทพฯ: DPU Coolprint มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2558). *การคิดและการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด: ความเข้าใจพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภรณ์ทิรฎ สุภาร. (2558). *รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). *การนิเทศการสอน (Supervision of Instruction)*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันทนา สมภักดี. (2563). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2554 ก). รายงานผลการประเมินความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ที่มีต่อการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การพัฒนาศึกษานิเทศก์แนวใหม่ เพื่อการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2556). *แนวทางการนิเทศเต็มพื้นที่*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สินธรวา คามดิษฐ์. (2559). *ห้องเรียนสอนคิด. ในความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: DPU Coolprint มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อภิवास โปธิตาทอง. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Joyce, B. & Weil, M. and Showers, B. (1992). *Model of teaching*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon: A Division of Simon & Schuster, Inc.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research methodology, and measurement: An international handbook*. Oxford, England: Pergamon Press.
- Moore, G.C., & Benbasat, I. (1991). Development of an instrument to measure the perceptions of adopting an information technology innovation. *Information System Research*, 2(3), 192 – 222.
- Sweller, J. (2006). *The worked example effect and human cognition: Learning and Instruction*. New Jersey: Educational Technologies.